

INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA GEOGRAFIYA DARSLARINI TASHKILLASHTIRISHNING AHAMIYATI

Esenova I.M.

*Berdaq nomidagi Qoraqalpoq
davlat universiteti*

Nukus shahri

inkaresenova17@gmail.com

O‘zbekiston Respublikasida davlat mustaqilligining birinchi yilidan boshlab yoshlar ta‘limi va tarbiyasiga alohida etibor qaratilmoqda. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida” gi qonuni va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi” ni qabul qilinishi yosh avlod kamoloti uzliksiz ta‘lim tizimining ravnaqi haqidagi chinakkam g‘amho‘rlikning dalilidir.

Barkamol shaxsni shakllantirishga imkon beriuvchi o‘quv tarbiya jarayonini qayta qurishning muhim vazifasi maktab ta‘limi samaradorligini oshirishdir. Ta‘lim, samaradorligi ta‘lim mazmunining maqsadi va vazifalariga mosligi, uning ilmiy jihatdan asoslanganligi izchilligi, turmush bilan bog‘liqligi, shuningdek mazmunga mos metodlar shakllar va vositalar majmuasining tanlanishi ta‘minlanadi [1].

Mamlakatimizda geografiya ta‘lim jarayoniga kompetentsiyaviy yondashuv asosida o‘quvchilarning tabiiy-ilmiy savodxonligini zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarining imkoniyatlaridan foydalanib, ta‘lim sifat va samaradorligini oshirishga alohida etibor qaratilmoqda. Tabiiy fanlarni, jumladan, geografiyani o‘qitishda kompyuterning pedagogik dasturiy vositalari, axborot ta‘lim muhitlaridan samarali foydalanish orqali ijodiy qobiliyatini rivojlantirish hamda o‘quvchilarning nazariy-metodologik, uslubiy asoslarini takomillashtirish muhim ahamiyatga ega [4, 88].

Xalqaro miqyosda geografiya ta‘limining sifat va samaradorligini oshirishda innovatsion texnologiyalar, didaktik materiallar va axborot texnologiyalarni tatdbiq etish mexanizmlarini zamonaviy rivojlanish tamoyillari asosida yanada takomillashtirishga qaratilgan ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilmoqda. Tadqiqot natijalari, o‘quvchilarda geografiya faniga oid zarur kompetentsiyalarni shakllantirish, fanlararo bog‘liqlik mohiyatini ochib berish, ta‘lim texnologiyalarining axborot texnologiyalari vositalari bilan integratsiyalash asosida fanni nazariy asoslarini mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Umumta‘lim maktablarining ta‘lim-tarbiya jarayonini modernizatsiyalash, moddiy-texnika bazasini mustahkamlash orqali o‘quvchi-yoshlar uchun o‘quv

muhitini yaratishga qaratilgan chora-tadbirlar yosh avlodni ma’naviy-axloqiy va intellektual rivojlantirishni sifat jihatidan yangi darajaga ko’tarish, o’quv-tarbiya jarayoniga ta’limning innovatsion shakllari va usullarini axborot texnologiyalari asosida integratsiyalashgan o’quv muhiti orqali o’quvchilarda ta’lim olishga kuchli motivatsiyani shakllantirish talab etilmoqda [3, 66].

Shuning uchun umumiy o’rta ta’lim maktablarida o’quvchilarning bilimli, etuk malakaga ega bo’lishlarini ta’minlashda zamonoviy o’qitish metodlari – interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalarning o’rni va roli kattadir.

Hozirgi kunda geografiya fanini o’qitishda birqancha zamonoviy metodlar bo’lib ularni o’quvchilarning yoshiga nisbatan qo’llanish o’z natijasini berishi aniq. Shuningdek bu metodlarni innovatsion texnologiyalar yordamida dars davomida qo’llanilsa o’quvchilarning fanga bo’lgan qiziqishi ortishiga xizmat qiladi. Biz quyida geografiya darslarini tashkillashtirishda foydalanilsa bo’ladigan platformalar haqida qisqacha to’qtalib o’tamiz.

Bunday platformalarning biri *Wordwall* platformasi bo’lib bu platforma orqali geografiya darslarida uy vazifasini so’rashda yoki o’tilgan darsni mustaqamlashda foydalansa bo’ladi. Platformada testlar ishlash, qo’shimcha savollar yozish, diagrammalar tuzish va boshqa da imkoniyatlar yaratilgan. Bu platformada geografiya fanidan boshqa ustozlar tomonidan yaratilgan darsga tegishli bo’lgan qiziqarli didaktik o’yinlarni ham topish mumkin. Shuningdek platforma yordamida tasodifiy xarita, baraban aylantirish, gruhlarga saralash shu kabi shunga o’qshash didaktik o’yinlarni tashkillashtirish imkoniyatlari yaratilgan. Bu platformaning eng qulay tomoni oz vaqt ichida interaktiv o’yinlarni tashkillashtirsa bo’ladi.

Kompyuter texnologiyasidan foydalangan holda tez tayyorlanadigan fazllarni yasashda foydalansa bo’ladigan ko’p vaqt olmaydigan platformaning biri bu *Tarsia marker* platformasidir. Bu platforma orqali tez vaqt ichida o’zingiz istagan formada dars mavzusiga oid savol va javoblardan tuzilgan fazllarni yasash imkoniyati mavjud [2,27]. Yasalgan fazllarni kompyuterga yuklab olish orqali qag’ozga chiqarib, uni bo’laklarga bo’lish orqali o’quvchilarga beriladi, o’quvchilarning qancha vaqt ichida tez va aniq toplashiga qarab darsni qanday o’zlashtirganin aniqlash mumkin. Biz yuqorida keltirib o’tgan informaciyon resurslardan foydalanib darslarni tashkillastirish o’quvchilarning darsga bo’lgan qiziqishini orttirishiga, chaqqonlikka, tez qaror chiqarishiga yordam beradi. Bu platformalardan geografiya darslaridagina emas, barcha fanlarni o’qitishda qo’llansa ham bo’ladi.

Darslarda interaktiv texnologiyalardan samarali foydalanish o‘quvchilarni yanada mahoratli bo‘lishga undaydi. Bundan tashqari, biz geografiya darslarini sifatli o‘rganish usuli va an‘anaviy vositalar (Google Earth Win, Banditsam, Ispring, Eclipses Crossword, Crossword Tools) yordamida o‘rganish samaradorligini oshirish imkoniyatiga egamiz. Ammo bu imkoniyatlardan foydalanish o‘qituvchidan ko‘p izlanishlarni talab qiladi.

Xulosa qilib aytganda, geografiya darslarida axborot texnologiyalari yordamida tashkillashtirish o‘quvchilarning:

- o‘rganilgan ma‘lumotni animatsiya, audio va video formatlar orqali o‘zlashtirishi;

- o‘rganish jarayonida nafaqat ma‘lumotga ega bo‘lishi, balki ularning darsga to‘liq ishtirok etishini ta‘minlaymiz;

- berilgan ma‘lumotlar bilan o‘z ustida izlanish imkoniyatlarini yaratamiz;

-o‘rganish jarayonida olingan bilimlarni malaka testlari yoki o‘quv topshiriqlari davomida monitoring qilish va muhokama qilish imkoniyatlariga ega bo‘lamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ўзбекистон Республикасининг Президентининг 2020 йил 23 сентябрдаги ЎРҚ-637-сон “ Таълим тўғрисидаги” қонуни
2. Turmanov K. “Science of informatics and information technologies specific principles of teaching” Educational Research in Universal Sciences, VOLUME 1 ISSUE 3/2022, Scientific Journal Impact Factor 2022: 4.556, 26-28 p
3. Ходжаева Г.А., Жиемурадова Г.Ө. География сабақларын оқытыўда өзбетинше тапсырмаларды пайдаланыўдың әхмийети.// Илим хәм жәмийет, №2, 2020. 66-68 б.
4. Ходжаева Г.А., Жиемурадова Г.О. География пәни сабақларында аўызеки методтан пайдаланыўдың әхмийети // Вестник Каракалпакского государственного университета, №3, 2021. 85-88 стр.